

Jochen Schmidt, Frankfurt am Main, 1970. 320–338. o.

29. Hölderlin levele Casimír Böhlendorffhoz, dátátlan, föltehetőleg 1802 novemberéből. Uo. 432. o.

30. 5. kötet 27. o.

31. „Amiként a kontrapoztos szerkesztést nem az utánczás, hanem a belső feszültség feloldása hozta létre, ugyanígy nem a szem révén kell ezeket a szobrokat leolvasni, hanem az egész testünkkel kell azokat mintegy újraalkotni. Nem elég őket megtapasztalni, hanem bizonyos értelemben »el is kell szenvedni«. A régi valóságvilág szokásos mértéke fölé ragad minket ez a magasrendű sorsvilág, egy szellemi valóságba, egy tér és idő nélküli világba, amely minden fenekellen nyugalma ellenére is mélyen megindítja és fogva tartja a szemlélőt.” Ernst Buschor: VOM SINN DER GRIECHISCHEN STANDBILDER. Berlin, 1942. 19. o.

32. Robert Gittings: JOHN KEATS. London, 1968. 116. sk.

33. Uo. 331. o.

34. John Keats: THE COMPLETE POEMS. Ed. by John Bernard, 1973. 99. o.

35. Schelling: FRÜHSCHRIFTEN. Akademie Verlag, 1971. 1116. o. Illetve magyarul: A MŰVÉSZET FILOZÓFIÁJA. Fordította Zoltai Dénes, Bp., 1991. 311. o.

36. Uo. 1123–1124. o. Magyarul: 317. o.

37. Flaubert maga számol be arról, hogyan gerjesztette föl benne Psyché látványa a vágyat, hogy megszökölje a szobrot, amit meg is tett (Mario Praz: ON NEOCLASSICISM. London, 1969. 147. o.)

38. I. m. 151. o.

39. Idézi Praz, I. m. 142. skk.

40. Tonio Hölscher: DIE UNHEIMLICHE KLASIK DER GRIECHEN. In: AUSEINANDERSETZUNG MIT DER ANTIKE, THYSEN-VORTRÄGE. Hrsg. von Hellmut Flaschar, Bamberg, 1990. 238. skk.

41. Szabó Ede fordításában, Helikon-kiadás. 177. o.

42. A görög kultuszminisztériumnak az Európa Tanácshoz intézett leveléből idézve: „Görögország reméli az Akropolisz márványainak visszatérését az országba... ezek a plasztikai alkotások az ország legszentebb építményéhez tartoznak, amely maga csaknem sértetlenül megőrződött az athéni akropoliszon...” Idézi D. Willers: DIE GAR NICHT SPONTANE BEGEGNUNG ODER JEDER HAT EINEN PARTHENON, DEN ER VERDIENT. In: *Antike und europäische Welt*. Hrsg. von Maja Svilar und Stephan Kunze. Frankfurt am Main–New York, 1984. 149. o.

Imre Flóra

KISZÁRADT NYÍRFA

kiszáradt nyírfa szép fehér halott
 sosem látom többé aranyhadjad
 ó ifjúság lehulló szirmai
 kiszáradt föld aszályos évek évek
 fehér rózsá haldokló ifjúság
 hajadra gondolk hajadban ujjaimra
 kiszáradt nyírfa morzsálló idő

AZ ESTÉK ÉS A REGGELEK

az esték és a reggelek
a reggelek s az esték
mert minden ízük ismered
akár a magad testét

az alvás és az ébrenlét között
az ébrenlét és az alvás között
kivel találkozatsz kivel

minden szereplőt ismersz ó de régen
a tárgyak két kezükben tartanak
magad vagy csak a súly csak önmagad
körülhatárolt test a pusztában

mi van itt még látnivaló
sötétség és sötét között
sötét és sötétség között

már semmi fényjelenség
elfelejtetted a színeket
a reggelek s az esték
az esték és a reggelek

ESŐ

eső szítál eső
csöpög és permetez
Mindszent hava
Szent András hava jön
halott halott
kérlelhetetlen kronológia
eső szítál eső
a ködben emlékek fehérlenek
alaktalan kövek
kopott feliratok
az ujj se látja már
csak az emlékezet

eső szítál eső
 Szent András hava jön
 örökös Advent és
 soha Nativitás

PERNETTE DU GUILLET LEVELE MAURICE SCÈVE-HEZ

Ősz van, már végleg ős.
 Lehullóban a lomb.
 A vörösarany ragyogásból
 csúszós és mállatag
 sár lesz gyorsan a járdán.
 Emlékszem, micsoda
 fényekben igyekeztem
 a dombra fölfelé!
 Hosszú ruhám kicsit
 megemeltem a kaptatón.
 Mintegy üveg mögött,
 oly tisztára mosott
 és éles volt a táj.
 Mint templomablakok
 ólomüvegen,
 valószínűtlenül
 színes volt minden akkor.
 Ősz van. A lomb lehull.
 Kilobbant már a kései verőfény.
 Az asszony is ilyen.
 Lehull, és nyoma vész
 színnek és ragyogásnak.
 A test elnehezül.
 Ki hallaná a dalt?
 Ősz van. Az ég se kék már.
 Volt, ami volt, amíg
 lehetett. Most ki hinné,
 hogy e mögött a megereszkedett
 mell mögött szív dobog?
 Hogy ezek a rövidlátó szemek
 még a szépségre látnak?
 Belőlünk nem marad
 a szellem ragyogása.

Ősz van, már végleg ősz.
És mindent köszönök.
Bárcsak vigyázna az
ég legalább magára.

Thomas Bernhard

RÉGI MESTEREK

Részlet

Kiséry András fordítása

Most minden, ami összefügg a természettel, nagy divatban van, mondta Reger, így aztán most Stifter is nagy, a lehető legnagyobb divatban van. Az erdő nagy divatban van, a hegyi patakok nagy divatban vannak, így aztán most Stifter is nagy divatban van. Stifter mindenkit halálra untat, és most fatálisan nagy divatban van, mondta Reger. Most általában véve, és ez az, ami szörnyű, nagy divatban van az érzelgősség, mint ahogy minden, ami giccs, nagy divatban van; a hetvenes évek közepétől mind a mai napig, a nyolcvanas évek közepéig nagy divatban van az érzelgősség és a giccs, nagy divatban van az irodalomban, a festészetben és a zenében is. Soha még ennyi érzelgős giccsset nem írtak, mint ma a nyolcvanas években, soha még ennyi giccseset és érzelgőset nem festettek, és a komponisták egymáson tesznek túl giccs és érzelgősség tekintetében, menjen csak el színházba, semmi egyebet nem kínálnak, mint közveszélyes giccsset, mint érzelgést, és még amikor vad és brutális dolgok történnek a színpadon, az is csak közönséges giccses érzélgés. Menjen el kiállításokra, nem láthat mást, mint abszolút giccsset és a lehető legvisszataszítóbb érzelgősséget. Menjen el a hangversenytermekbe, ott sem hall semmi mást, mint giccsset és érzelgősséget. Manapság a könyvek gicccsel és érzelgéssel vannak teletömve, ez az, amit Stifter az elmúlt években divatba hozott. Stifter egy giccsmester, mondta Reger. Stifternek bármely lapján annyi giccs található, hogy azzal költészetre szomjazó apácák és ápolónővérek több generációja elégíthető ki, mondta. És valójában még Bruckner is csak érzelgős és giccses, nem egyéb, mint egy stupid, monumentális, nagyzenekari fülpiszok. Az új és újabb írók, akik manapság írnak, nagyrészt csak szellemtelen és fejetlen giccsset írnak, és könyveikben rendszerint sikerül valami kifejezetten elviselhetetlen patetikus érzelgősséget kifejleszteniük, úgyhogy teljességgel érthető, hogy Stifter az ő köreiben is nagy divatban van. Stifter, aki a szellemtelen és fejetlen giccsset a nagy és magas irodalomba bevezette, és aki maga is giccses öngyilkosként végezte, manapság nagy divatban van, mondta Reger. Semmi meglepő nincs abban, hogy most, mikor az *erdő* és az *erdőpusztulás* szavak így divatba jöttek, és egyáltalán az *erdő* a leggyakrabban használt és kihasznált fogalomává vált, Stifter *Szálérdője* olyan népszerű, mint még soha. Az emberek ma úgy vágynak a Természetbe, mint még soha, és mivel mind azt hiszik, hogy Stifter az, aki a Természetet leírta, mind Stifterért kapkodnak. Csakhogy Stifter egyál-